

EUROOPAN GLOBALISAATORAHASTO

Euroopan globalisaatorahasto (EGR) toimii EU:n rahoitusinstrumenttina suurissa rakennemuutostilanteissa. Rahastolla tuetaan globalisaation tai maailmanlaajuisen rahoitus- ja taluskriisin seurauksena työnsä menettäneiden ihmisten uudelleen koulutusta, uudelleensijoittumista ja työllistymisestä.

Rahastosta myönnetään tukea toimiin työttömäksi jääneille työntekijöille mm. työnhakuneuvontaan, työnvälityspalveluihin, ammatinvalinnan ohjaukseen, erilaisiin koulutustoimenpiteisiin, yrittäjyyden edistämistoimiin sekä työnhaku- ja liikkuvuusavustuksiin. Euroopan globalisaatorahasto ei rahoita yritysten tai toimialojen rakenneuudistuksia. Tuki on kertaluonteinen ja se on käytettävissä kahden vuoden ajan. Rahoitusta on myönnettävissä vuosittain EU-tasolla 150 miljoonaa euroa ja päätökset tuen kohdentamisesta tehdään yhteispäätösmenettelyssä. EU:n rahoitusosuus kokonaiskustannuksista on 60 %.

Työ- ja elinkeinoministeriö ohjaa hakemusten valmistelua komissiolle sekä neuvottelee komission kanssa aina etukäteen kriteerien täyttymisestä. EGR-rahoitusta voidaan hakea, mikäli kriteerit irtisanomisten syiden, määrän (500 irtisanottua) ja aikajänteen (4 tai 9 kk) osalta täyttyvät.

Toimintaa ohjaava asetus ei määrittele kriteerejä kuten globalisaatiota tai taluskriisiä tarkemmin, vaan jäsenvaltio laatii selvityksen asetuksen kriteerien täyttymisestä hakemuslomakkeessa. Todellisuudessa irtisanomiset usein johtuvat useista eri tapahtumista ja niissä on monimutkaisia syy-seuraussuhteita taustalla. Esimerkiksi verkkokaupan ongelmat Suomen kaupan alan hakemuksessa voidaan perustella globalisaatiosta johtuviksi, vaikka samalla taluskriisin vaikutuksia on nähtävissä kaupan alan ongelmassa.

TEM:n tehtävänä on selvittää, onko irtisanomistilanne tukikelpoinen Suomen näkökulmasta, olisiko mahdolliselle EU-rahoitustuelle tarvetta kansallisesti ja voidaanko hanke toteuttaa kustannustehokkaasti. Myös poliittinen halu käynnistää EGR-hakuprosessi varmistetaan ja siitä tiedotetaan julkisesti. Komissio puolestaan arvioi annettujen tietojen perusteella jäsenvaltion kanssa neuvotellen, täytyvätkö rahoitustuen myöntämistä koskevat edellytykset ennen kuin virallinen hakemus toimitetaan komissiolle. Hakemukset etenevät komission hyväksymisen jälkeen vielä yhteispäätösmenttelyn mukaisesti neuvoston ja parlamentin hyväksyttäväksi. Kriteerien tulee täytyä läpinäkyvästi ja selkeästi, jotta hakemus voidaan hyväksyä eri toimielimissä.

EGR-rahoitusta on käytetty Suomessa laajasti viime vuosina ICT-alan irtisanomisten hoidossa sekä laivateollisuudessa (STX Rauma). Hakuprosessi on aloitettu myös vähittäiskaupan alalla. Rahoitusta on hyödynnetty mm. Nokian, Microsoftin, Broadcomin sekä laajemmin ohjelmistoalan irtisanomisten tukitoimissa. EGR-tukea on myönnetty Suomeen kaikkiaan noin 60 miljoonaa euroa ja edunsaajina on ollut 10 000 henkilöä.

Suomi on globalisaatorahaston hyödyntämisessä kärkimaita ja on siirtynyt rahaston nettomaksajasta nettosaajaksi. Tätä selittävät viime vuosien Suomeen kohdistuneet suuret rakennemuutokset sekä kansallisten resurssien väheneminen. Muutoin niukkojen resurssien vallitessa Euroopan globalisaatorahaston hyödyntäminen mahdollisimman laajasti suurten rakennemuutosten hoidossa on järkevää ja kustannustehokasta. Lisäresurssien ja räätälöityjen palveluiden avulla on saavutettu vaikuttavia tuloksia, uudelleentyöllistymistä ja osaamisen päivittämistä.